
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายักษ์แล้ง โดยการจัดหาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ ดำเนินการในปี ๒๕๖๖ จำนวน ๑ โครงการ ๔ แห่ง วงเงิน ๑,๙๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท ด้วยงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ปี ๒๕๖๕ เพื่อ ส่งมอบให้กลุ่มเกษตรกรบริหารจัดการตามนโยบายการอนุรักษ์พลังงานและพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมี วัตถุประสงค์การตรวจสอบเพื่อประเมินการใช้ประโยชน์ ความเพียงพอของน้ำ ความยั่งยืน การบริหาร จัดการ และการขออนุญาตใช้ที่ดิน จำนวน ๑ โครงการ (๔ แห่ง) ผ่านวิธีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกตการณ์ในพื้นที่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและปริมาณ ระหว่างวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับและความคุ้มค่าของ งบประมาณที่ใช้จ่ายโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายักษ์แล้ง โดยการจัดหาระบบสูบน้ำพลังงาน แสงอาทิตย์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ จึงเลือกตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ โครงการดังกล่าวขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ ซึ่งผลการตรวจสอบจะมีประโยชน์ต่อการ ใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขโครงการและการบริหาร จัดการโครงการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า และผลสัมฤทธิ์ต่อไป

ผลการตรวจสอบ

ข้อตรวจพบที่ ๑ การใช้ประโยชน์จากระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ จากการตรวจสอบ ณ วันสังเกตการณ์ทั้ง ๔ แห่ง พบว่า ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล ที่สามารถใช้งานได้มีจำนวน ๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล ชำรุด แต่มีการใช้งานบางส่วน จำนวน ๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๕ และระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล ชำรุด และไม่มีการ ใช้งาน จำนวน ๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๕ โดยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล ที่ชำรุด มิได้แจ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ และจากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน ๒๔ ครั้วเรือน ไม่มาให้สัมภาษณ์ จำนวน ๔ ครั้วเรือน พบว่ามีสมาชิกที่ใช้ประโยชน์จากระบบ จำนวน ๑๖ ครั้วเรือน จาก สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๘ ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๔ และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากระบบ จำนวน ๘ ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๗ สาเหตุเกิดจากพื้นที่การเกษตรของสมาชิกอยู่ห่างจากระบบ สูบน้ำทำให้ท่อส่งน้ำไปไม่ถึง มีบ่อบาดาลของตนเอง ใช้แหล่งน้ำชลประทาน ส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณ จำนวน ๑,๙๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่คุ้มค่า เกษตรกรไม่ได้รับประโยชน์ตามเป้าหมาย และไม่สามารถเพิ่ม ผลผลิต/รายได้ เนื่องจากขาดการสำรวจความเหมาะสมของกลุ่มเกษตรกร และขาดการติดตามประเมินผล

ข้อตรวจพบที่ ๒ การใช้ประโยชน์จากระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่โครงการกำหนด จากการตรวจสอบ ทั้ง ๔ แห่ง พบว่า ไม่มีโครงการใดบรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนด ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ พลังงาน ว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๐ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อ ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมี ครั้วเรือนใช้ประโยชน์ต่ำกว่า ๗ ครั้วเรือน จำนวน ๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และไม่เป็นไปตามตัวชี้วัด

โครงการผลผลิตด้านพลังงานทดแทน ๑.๑๒ toe/ปี จำนวน ๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ สาเหตุเนื่องจากขาดการสำรวจความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร ขาดเงินทุน ขาดการติดตามประเมินผล และขาดความร่วมมือจากเกษตรกร ส่งผลให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณ จำนวน ๑,๙๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่เกิดความคุ้มค่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์ และผลผลิต/รายได้ไม่เพิ่มขึ้น

ข้อตรวจพบที่ ๓ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ จากการตรวจสอบทั้ง ๔ แห่ง ตามแนวทางการปฏิบัติเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า มีปริมาณน้ำที่สามารถส่งให้เกษตรกรไม่ต่ำกว่าเดือนละ ๕๖๐ ลูกบาศก์เมตร หรือวันละ ๒๐ ลูกบาศก์เมตร หรือชั่วโมงละ ๕ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐ และไม่สามารถวัดปริมาณน้ำได้ จำนวน ๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐ โดยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล ทั้ง ๔ แห่ง มีพื้นที่ที่สามารถใช้น้ำได้ไม่ต่ำกว่า ๑๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และจากข้อมูลผู้มาให้สัมภาษณ์ จำนวน ๒๔ ครัวเรือน จากสมาชิกทั้งหมด จำนวน ๒๘ ครัวเรือน พบว่าสมาชิกกลุ่มมีน้ำใช้ในการเกษตรเพียงพอ จำนวน ๑๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๔ ไม่มีการใช้น้ำจากโครงการฯ จำนวน ๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๗ และไม่มาให้ข้อมูล จำนวน ๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ ของสมาชิกทั้งหมด สาเหตุเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกอยู่ห่างจากที่ตั้งระบบ ท่อส่งน้ำไปไม่ถึง ขาดการติดตามประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณ จำนวน ๑,๙๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่เกิดความคุ้มค่า เกษตรกรไม่ได้รับประโยชน์ ผลผลิต/รายได้ไม่เพิ่มขึ้น

ข้อตรวจพบที่ ๔ การบริหารจัดการระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ไม่มีความยั่งยืน จากการตรวจสอบทั้ง ๔ แห่ง พบว่า กลุ่มเกษตรกรทั้ง ๔ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีแนวโน้มการบริหารจัดการไม่ยั่งยืน ตามแนวทางการปฏิบัติเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และหนังสือยืนยันการขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เนื่องจากไม่มีแผนการใช้งานระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล และการใช้น้ำร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ การกำหนดข้อตกลงในการจัดเก็บเงินจากสมาชิกเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการระบบในอนาคตไม่เพียงพอต่อการบำรุงรักษา ได้แก่ จัดเก็บเงินค่าใช้น้ำในอัตรา ๕๐ หน่วย/๑ บาท จำนวน ๓ กลุ่ม และในอัตรา ๒๕ หน่วย/๑ บาท จำนวน ๑ กลุ่ม เก็บเงินค่าบำรุงรักษาจากสมาชิกเดือนละ ๑๐ บาท/คน (สมาชิก ๗ คน) และมีการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้ดูแลรักษาระบบ จำนวน ๕๐ บาท/เดือน และพบว่ากลุ่มเกษตรกรมีเงินในบัญชีของกลุ่มเพื่อใช้ในการดูแลบำรุงรักษาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล จำนวนร้อยละ ๕ ของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จำนวน ๒ กลุ่ม มีเงินในบัญชีของกลุ่มน้อยกว่าร้อยละ ๕ ของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จำนวน ๑ กลุ่ม และไม่มีเงินในบัญชีเหลือ จำนวน ๑ กลุ่ม ไม่มีแผนซ่อมบำรุง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลการใช้งานระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ บ่อบาดาล จำนวน ๓ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ไม่จัดหาท่อน้ำเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ไม่ประเมินความคุ้มค่าโครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ สาเหตุเนื่องจากขาดการประเมินความพร้อมในการบริหารจัดการของกลุ่มและสมาชิก และขาดการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณ จำนวน ๑,๙๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่เกิดความคุ้มค่าและไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ข้อตรวจพบที่ ๕ การติดตั้งระบบสูบน้ำในที่ดินของเอกชนได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง จากการตรวจสอบ ทั้ง ๔ แห่ง พบว่า ที่ดินมีภาระผูกพัน จำนวน ๑ แปลง คิดเป็นร้อยละ ๒๕ หนังสือแสดงความประสงค์ เรื่อง การอุทิศที่ดินให้กับทางราชการ หรือยินยอมให้ทางราชการเข้าไปดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการระบุว่าให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันสำหรับเป็นที่ใด และเนื้อที่ประมาณเท่าใด จำนวน ๑ แปลง คิดเป็นร้อยละ ๒๕ หนังสือยินยอมให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินจากเจ้าของที่ดิน ระบุข้อมูลไม่ชัดเจน จำนวน ๔ แปลง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ ไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่กลุ่มเกษตรกรใช้ประกอบการยื่นขอรับการสนับสนุนโครงการ และหนังสือยินยอมให้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพบังคับใช้ในอนาคต และกระทบต่อการใช้ประโยชน์และความยั่งยืนของโครงการ